

Volt egyszer egy Tűzkeresztység – 2. rész

A Szlovák Irodalmi Alap Életműdíjával és az Örökös Tagsággal járó Múzsza című szoborral, Juraj Gráfel alkotásával

Lőrincz Margit komáromi otthonában

PORCELÁNMACSKA ÉS KALOCSAI FÜGGÖNY

● *Aggódik, érzem.*

Tizenkét macskám volt. A szigeti kertben éltek a házikójukban. Két éve egyetlen macskám maradt, Kormi, a fekete cica. Nagy betegségből hozták vissza az állatorvosok. Két napja hívott a szomszéd, aki télen gondozza, hogy vitt neki enivalót, de sehol sem találja. Most, akárcsak tavaly télen, betörték a szigetbe a rókák. Megfogták-e Kormit, nem tudom. Várom a szomszéd hívását, látta-e a macskát. Nyolcvanháromban vettük a kertet. Jó ott pihenni, fákat nyírni, virágokat ültetni. Kibiciklizem. Csak akkor megyek kocsi-val, ha valami nehezett kell cipelni. Most kocsim sincs, mert nincs téli gumim, és tavaszig nem merek kimozdulni. Ha jó az idő, kísértálunk a barátnőmmel. Oda, vissza nyolc kilométer.

● *Nem rövid út. Tekintve, hogy maholnap...*

Mondja ki nyugodtan, nyolcvan éves lesz! Sohasem titkoltam a koromat. Büszke vagyok rá, hogy ennyi időt megérem!

● *Lakásában ül egy porcelánmacska az ablakpárkányon.*

Dráfi Mátyással forgattunk egy rövidfilmet valahol Pozsonyban, egy magánháznál. Megláttam a porcelánmacskát, és szól-

tam a rendezőnek, meg lehetne-e venni a tulajdonos nénitől. A rendező megkérdezte, a néni pedig nekem ajándékozta.

● *Fekszik itt egy szép, nagy plüsskutyája is.*

Amint megpillantottam Buksit az üzletben, tudtam, nekem ez a kutya kell. Fekszik a fotelban, kinéz az előszobába. Nem érzem, hogy egyedül vagyok, mert fogad valaki, ha megjövök. Szobatiszta, szót fogad, együtt nézzük a tévét. De ő hamarabb elalszik, mint én...

● *A konyha tele van népművészettel.*

A konyhabútort a férjem készítette saját kezűleg még valamikor, amikor ide jöttünk. Népi motívumok illettek hozzá. Közösen kitaláltuk, hogy kalocsai mintát festünk a falra. A függönyre a színházban hímeztem a kalocsai mintát, előadások alatt, szünetekben, vagy amikor nem voltam színen. Azt a nagy babát is a férjemtől kaptam. A ruháját magam varrtam.

● *Férjét, Tarics Jánost, a színházban ismerte meg?*

A színház előtt népi táncos voltam valamikori munkahelyemen, az építkezési vállalat számlázási osztályán. Czirok Mária tanított be néptáncokat, hozta a népviseletet. Kevés fiú jött; azt mondták, „–

Harmadik emelet, a liftből ki-lépve balra. Hetvenháromban költöztek ide. Az előszobában régi előadások emlékei. Fotókon. A napaliban A taorminai görög színház romjai. Platzner Tibor munkája, Csontváry után szabadon. Lőrincz Margit színésznő, a komáromi Magyar Területi Színház alapító tagja sürgős telefonon várt azon a kedd délelőttön.

Margit, te elég magas vagy. Te leszel a fiú!" Hát népi táncos fiú lettem. A férjemet meghívták gitározni, így találkoztunk. Azután a színháznál jöttünk össze. Alapító tagként októbertől voltam a MATESZ társulatánál, ő a következő év áprilisában érkezett. Eleinte nem voltunk jóban, később minden kialakult. Ötvennégy évet éltünk le együtt. Már ötödik éve, hogy nincs.

● *Hatvan éve, 1953. január 31-én mutatták be a Tűzkeresztység című színművet.*

Kiválasztották, hogy ez lesz az első darab. A színházunkat akkor építettük át, nem volt hol próbálni. Kölcsönbe adták a munkásotthont, néhány utcával arrébb. Ott próbáltunk reggel és este, napközben pedig a munkásoknak segítettünk a Legényegyletben. Hordtuk a maltert, a téglát, kitakarítottunk még a színpad hátsó részét, padlót cseréltünk a nézőtérre, új székek kerültek be. Karbantartott épület volt a Legényegylet, nagyon sajnálom, hogy lebontották. Kamaraszín-

háznak ma is elmenne. Régi, klasszikus, balkonos épület volt, gipsztartókkal, a gipsztartókon angyalfejekkel. Amikor lebontották, megkértem az egyik műszaki kollégát, Cserge Imrét, vegye le nekem épségben az angyalfejet. Később tudtam meg, hogy a másik angyalfej, ami valamikor a színház karzatát díszítette, Dráfi Mátyásnál van. A függönyt Bocsek Zsuzsa, a jelmeztervezőnk maga varrta. Néha a szabóasztalon aludt, mert nem volt másutt hely, neki pedig gyorsan el kellett készíteni egy kosztümöt. Az aranyember előadásában nyolc kiló gyöngy csillogott a menyasszonyi ruhámon. Bocsek Zsuzsa egy éjszaka alatt varrta a jelmezre. Volt segítség, de mindent szeretett egyedül csinálni.

● Miképp zajlott a próbafolyamat?

Összejöttünk a munkásotthonban, és bemutatkoztunk egymásnak Munk István rendezővel. Elmondta, mit szeretne bemutatni a darabbal, majd megtartotta az olvasópróbát. Úgy osztott szerepet, ahogy elgondolta, és láthatóan bejött neki. Kettős szereposztásban alakítottam Bozi Marikát, a fiatal lányt Ferenczy Annával. Ővé volt a premier, enyém a második előadás. Azután felváltva játszottuk. Sziijártóné Sohár Lidit is lekettőtzték; Lelkes Magda játszotta és Kovács Irén. Nagy siker lett a Tűzkeresztység. Abban az időben az emberek örültek, hogy végre magyar szót hallottak a színpadról; hogy színházba mehetnek, szórakozhatnak. Tévé nem volt, mindenütt várták a színházat. Ha késve érkeztünk, vagy nem készültünk el időben, türelmesen várakoztak a nézőtérén.

● Ható Ignác fia, Ható Imre volt Bozi Marika szerelme.

Gyurkovics Mihály játszotta a hősszerelme. Nem nagyon foglalt állást a szövetkezetesítésről szóló vitában, inkább a szerelemmel volt elfoglalva. Pedig Ható Ignác szerette volna, ha Imre is bekapcsolódik a dolgokba. Az udvarlásból későn járt haza, apjának ez nem tetszett, a mama védte a fiát. Életszerű darab volt.

Akkoriban nem lehetett Shakespeare-rel kezdeni. A premierre sok vendég jött. Pozsonyból, a Csemadokból, a minisztériumból, Komárom elitje, a meghívottak. Sok újságíró érkezett, Magyarországról is átjöttek. Nagy hír volt, hogy megnyílt az első magyar színház Csehszlovákiában. Két napig ünnepeltünk. Sok vendég maradt megnézni a második szereposztást. Az előadás alatt leszakadt a függöny egyik szárnya. Hogy szerencsét hozott-e, máig sem tudtam eldönteni. Első igazgatónk, Fellegi István összetartott bennünket. Nagyon akartuk a színházat. Élveztük, hogy mindig együtt lehetünk. Szabadidőnk nem volt. Összekovácsolódtunk. Később, amikor Atya elment, felnőtünk. Ment mindenki a saját útján.

● A Komáromi Jókai Színház jubileumi kiállításán szerepel egy részlet a Tűzkeresztység előadásából, a korabeli filmhíradóban. Emlékszik, hogyan forgatták?

Óriási tekerős kamerát használtak, hatalmas lámpákkal. Ketten fogták a reflektorokat, hárman a mikrofont. Sokan voltak. A negyedik vagy az ötödik előadást vették fel. Akkoriban tizenöt-húsz előadásunk volt egy-egy darabból Komáromban, tájelőadásokon pedig nagyon sok, olykor nyolcvan-kilencven. A Tűzkeresztység is ennyiszor mehetett. A komáromiak sajátjuknak érezték a színházat. A Dódi-ban volt egy jelenet. Megbetegedett a gyermek, amíg a feleség csavargott. Amikor éjjel hazaért, a férje pofon vágta. A férjem volt a partnerem. A városban elterjedt a híre, hogy Taricsék már válnak, mert János megpofozta az asszonyt. Ennyire a színházzal éltek az emberek.

● Ez a történet is bekerül majd a készülő könyvébe?

A kezdetek kezdetéről szól a könyv. A társulatról, ahogy a színházban éltünk. Milyenek voltak az utazásaink, hogyan toltuk a havat az autóbusz elöl, milyen öltözőkben öltöztünk, milyen színpadokon játszottunk. A MATESZ első éveiről írok. Mi könnyen viseltük, amikor nem

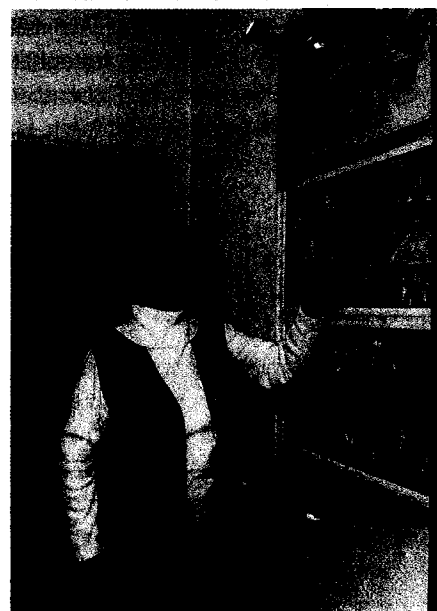

volt fűtés vagy hely hiányában ketten aludtunk egy ágyban. A maiaknak más problémáik vannak, de szeretném, ha látnák a különbséget, és nem szeretném, ha feledésbe merülne mindaz, ami akkor történt. Jó visszaemlékezni. Kellemetlen, hogy nincs, akitől megkérdezzem „– Emlékszel, mi volt ebben vagy abban az előadásban?”. Akik elmondhatnák, már nincsenek. ■

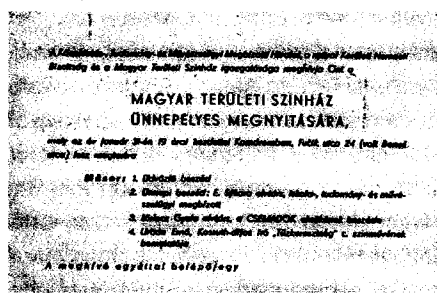
BÁRÁNY JÁNOS, FOTÓ: EGRI MÁTÉ (3)
ÉS FACEBOOK / MAGYAR TERÜLETI SZÍNHÁZ EMLÉK OLDAL

LŐRINCZ MARGIT

1933. augusztus 21-én született Komáromban. A Magyar Területi Színház alapító tagja. 2008. június 29-től a Komáromi Jókai Színház Örökös Tagja. Fontosabb szerepei: Bozi Marika (Tűzkeresztység), Toth Flóra (A tanítónő), Rédei Eszter (Úri muri), Lujza (Arany és szerelem), Gianna (A néma levente), Csöke Judit (Rozsdátenegető), Kanizsa Dorottya (Mehács), Hármesterne (Hármesterterítő), Kata (A makrancos hölgy), Peachi né (A windsori vig nők), Júlia (Három sárkány), Forgószínpad (Cora Clarke), Ponant né (Egy hölgy a Marumból). 1994. januárjában ment nyugdíjba. Szerepelt a Dedecek autójában, a Baštovansky a zat és Két választás Magyarországon című filmekben. Pro Cultura Hungarica díjas színésznő. Kiváló alakításaiért kiérdemelte a Szlovák Irodalmi Alap Életműdíját, illetve a Szlovák Köztársaság Ezüst Plakettjét.

Kedves szerepek előtt

Meghívó a Tűzkeresztység előadására

Buksival, a plüsskutyával